

Hoofdstuk 1

ALLOCHTONE AUTOCHTONEN

1

Chaos van mythe en werkelijkheid

Een spadensteek, een nieuwe interpretatie van een duizendjarige tekst kunnen in een oogwenk de geschiedenis van een episode uit de oudheid herschikken. De archeologie en de geschiedenis zijn levende wetenschappen. Zij geven momentopnames weer, een ruime bewegende context van toevalligheden en tijdelijke 'zekerheden', zich herhalende denkpatronen en vondsten. Een borstelstreek over een relict, het aantreffen van 'nieuwe' schriftelijke bronnen kunnen de start zijn van een nieuwe benadering van wat tot dan toe bestudeerd werd, een eerste bouwsteen zijn van een nieuwe theorie.

Beschavingen zonder schrift voeden de fantasie. Zij vormen nog meer een aanleiding tot idealiseren dan andere vroege culturen zoals de Egyptische en Griekse. Dit type van samenleving nodigt sneller uit tot het vervormen van de realiteit en zet fantasierijke onderzoekers sneller aan tot fabuleren. Zonder het schrift als basis bewegen wetenschappers zich in een grensgebied waarin het veronderstellen sporadisch even belangrijk wordt als het vaststellen. Precies daarom leent de zoektocht naar de Kelten zich ook voor autodidacten. Zelden was een onderzoeksthema zo populair. Nooit voorheen was de openheid van de wetenschapslui voor leken zo uitnodigend.

Op een tijdstip dat het tweeduizendjarige spirituele monopolie van het christendom in West-Europa afbrokkelde, greep een nieuw globalistisch denken om zich heen. Zowel het herontdekken van de ge-

meenschappelijke Keltische wortels als het overnemen van de tot de verbeelding sprekende cultuur van een krijgersvolk, was een uitdaging. Het gevolg hiervan was dat vele aanhangers van het 'oorspronkelijke' teruggrepen naar het heidendom als nieuwste retrovorm van religie.

In het spoor van legendarische krijgsheren als Ambiorix en Boduognat, van verheven druïden met gouden sikkels en in bomen huizende priesteressen, ontstond naast de wetenschappelijke studie een parallel circuit waarin de Keltische traditie en overlevering herleefden. Adepten van 'new age', wicca-heksen en andere hedendaagse volgelingen van natuurfilosofische strekkingen zochten en vonden hun weg naar Iers-Keltische getinte oorspronkelijkheid. Riten en attributen uit de eredienst van de christelijke kerken werden in hun heidense context herplaatst. De laat-Keltische schriftelijke bronnen, legendes en al dan niet vermeende waarheden boden onbeperkte mogelijkheden om de tijdsgrens tussen toen en nu te overbruggen.

Vanaf de doorbraak van de neo-keltistiek verschenen 'reënactement'-druïden op plaatsen waar hun voorgangers nooit hadden vertoefd. Stormenderhand namen deze 'priesters' megalithische bouwsels in bezit. De neo-druïden verschenen onder meer in Stonehenge, op de menhirvelden van Carnac en in Wéris, nabij Durbuy. Zelfs stripfiguren als Obelix zeulden menhirs mee en vertekenden hiermee de geschiedenis. Het Keltisch schrift werd met terugwerkende kracht door niet beter wetenden van tijdvak verplaatst. Wetenschappers bekoorden de 'nieuwe' Kelten met de meest uiteenlopende informatie die dikwijls enkel berustte op individuele standpunten of theorieën. Een overvloed aan literatuur overspoelde de leesgrage en enthousiaste massa. Niet te bewijzen feiten, obscure sages, archeologische vraagtekens en wetenschappelijke commentaren werkten verwarrend en veroorzaakten foute denkpistes en overtrokken standpunten.

Wat weten wij dan echt over dit volk dat in de nevelen van de geschiedenis ruim een derde van de toen gekende wereld in bezit nam? Heel wat, maar onder voorbehoud. Ernstige academici zijn uiterst

omzichtig in hun commentaren, publicaties en naslagwerken. Want de omlijnde Keltische geschiedenis is erg fragiel. Niet-academici hebben het voordeel dat zij ongebonden zijn tegenover de wetenschappelijk afgelegde weg. Hun denkpatronen zijn vrij, vaak doortastend, maar niet zelden gekleurd door fantasie.

Machtsvertoon en zich optrekken aan een ideaalbeeld zijn maatschappelijke aanvaarde zwakheden van de groten en kleinen van onze aardkloot.

Stel u voor dat de academici vandaag sluitend zouden vaststellen dat Vlamingen en Walen raszuivere afstammelingen zouden zijn van de ons weinig bekende mensen van de trechterbekercultuur! Wat zou koning-ridder Albert I in 1914 aan de oevers van de IJzer bij gebrek aan heroïsche frasen gebloed hebben en voor het front van de afstammelingen van de Teutonen ten onder zijn gegaan. De geschiedenis mocht geen blaam treffen. Hier stonden opnieuw 'zuivere Kelten' en al even rasechte Germanen tegenover elkaar.

Vanzelfsprekend greep koning Albert naar de eeuwige woorden van Caesar die tot eigen glorie had beweerd dat de Belgen de dappersten van alle Galliërs waren. Sneuvelen als Belg was voor een tricolore soldaat voortaan een mild lot.

Voor de gelegenheid had de koning met de smetteloze beenwindsels en het gevechtsbrilletje zijn Vlaamse, tot dan toe geminachte landgenoten gewezen op hun slagvaardige voorvaderen anno 1302! *Noblesse oblige*. Er is niets nieuws onder de zon. Maar hoe kun je een flegmatieke Brit tijdens zijn theepauze overtuigen dat hij dezelfde wortels in zich draagt als zijn meters worst verslindende Duitse opponent? Een Vlaming medelen dat de grafelijke scharen op de Groeningekouter werden aangevoerd door een Franstalige Zeeuw? Een Waal influisteren dat het Nederlands meer gemeen heeft met het Keltisch dan het Frans, de rode Gallische Haan in zijn vaalgeel vaandel ten spijt?

Het zijn zaken die bekend zijn, maar waarover niet wordt gesproken of geschreven, uit schroom om de toehoorder of de lezer afvallig te

zijn. Ieder volk dat zichzelf respecteert, stamt zonder uitzondering af van tot de verbeelding sprekende voorvaderen: mythische Trojanen, Griekse helden, hoogblonde Vikingen, dappere Belgen of afstammelingen van koning Arthur. Het is een spiegeling die ook de historische groten niet vreemd is. Julius Caesar beschouwde zichzelf als een telg van een goddelijk geslacht, Hitler zocht zijn Heil in de zuivere Ariër. 'Le petit Caporal', Napoléon Bonaparte, dweeptte ondanks zijn zuiders voorkomen en kleine gestalte met de grote roodharige Galliërs. Viersterren-generaal Patton dacht dat hij de reïncarnatie van Hannibal was!

De keltistiek is populair, makkelijk toegankelijk en lokt haast zoveel veronderstellingen en overtuigingen uit als er geïnteresseerde wetenschappers en niet-academici zijn. Keltisch denken en zien, leven en ontdekken zijn in. De keltistiek verdrong in Europa de overzeese Far West-helden en bracht in ruil goden en waaghalzen van eigen bodem.

Dankzij de grote belangstelling van specialisten en leken heeft de Keltische cultuur zich sinds kort in de galerij van voorname Europese beschavingen geplaatst.

2

Veranderen tweehonderd woorden de prehistorie?

De meningen van de onderzoekers over de oorsprong van het Indo-Europese stamvolk van de Kelten zijn in de tijd historisch en geografisch verdeeld. De meerderheid van de keltisten en academici uit andere disciplines dateert het eerste uitzwermen en de daaropvolgende golven van emigratie tussen 3000 en 5000 jaar voor de aanvang van onze tijdrekening.

Recent onderzoek van Quentin Atkinson en Russel Gray, professoren aan de Auckland-Universiteit in Nieuw-Zeeland, plaatsen het tijdstip waarop de oorspronkelijke Indo-Europese eenheidstaal en -cultuur

versnipperden enkele millennia vroeger! De wetenschappers vormden hun (gecontesteerde) conclusie op basis van tweehonderd woorden in zeventachtig aan elkaar verwante talen die variëren van het Engels tot het Sanskriet, Armeens, Hindi en Afghaans. De bio-informatica ondersteunt de hoofdlijnen van hun these, onder meer met betrekking tot het ontstaan van het Germaans (400 à 500 n.Chr.). Atkinsons en Grays visie staat loodrecht op de bevindingen van de in Harvard gevormde Litouwse wetenschapster Marija Gimbutas en de Franse prominente onderzoeker Venceslas Kruta. Zowel Gimbutas als Kruta, en met hen het kruim van de Europese geleerden stellen dat de Indo-Europese beschaving zich westwaarts verspreidde ten tijde van de grafheuvelcultuur (4500 v.Chr.).

Als thuisland van de Indo-Europeanen komen respectievelijk het gebied tussen de Zwarte en de Kaspische Zee, het noorden van Eurazië, Turks Klein-Azië tot de Eufraat, de vruchtbare landstreek tussen het Oeralgebergte en de Karpaten, de territoria van het tegenwoordige Kazachstan en de gebieden rond het Kaukasusgebergte in aanmerking.

Waarom de Indo-Europeanen hun land van origine verlieten om naar de vier windstreken uit te zwermen, is niet bekend. Hun exodus was waarschijnlijk het gevolg van overbevolking, oorlog of een reactie op een verstoring van het milieu, door een klimatologische verandering of natuurramp. Sommige geleerden verwijzen in dit verband naar de geologische sporen van immense overstromingen in het Middellandse Zeegebied, waarbij de Zwarte Zee en de Zee van Azov zouden ontstaan zijn. Volgens deze veronderstelling zou het onvruchtbare land dat na de vierde ijstijd het grootste stuk van dit deel van het oude continent bedekte, het gebied rond de Zwarte Zee en streken van Turks Klein-Azië uiterst vruchtbaar hebben gemaakt. Deze theorie kan eveneens de komst van de agrarische gemeenschappen verklaren die omstreeks 7000 jaar v.Chr., als uit het niets, de kusten en rivieroevers van deze regio in bezit namen.

Midden het derde millennium v.Chr. verspreidden de mensen van de klokbekercultuur zich vanuit Zuid-Frankrijk en het Iberische

Schiereiland in Midden- en West-Europa. Deze cultuurdragers zorgden voor de eerste 'industriële' revolutie uit de prehistorie. Zij introduceerden het wiel, de metaalbewerking (koper) en trekdieren (os en paard). Het zijn stuk voor stuk elementen die het leven indringend en blijvend zouden veranderen.

Rond 2000 v.Chr. verschenen de Kelten samen met de Italiërs in het gebied van het Donaubekken. De Kelten trokken naar het westen, de Italiërs over de Alpen in zuidelijke richting. Beide volkeren vermengden zich met de uit Noord-Italië afkomstige Liguriërs die hen enkele eeuwen eerder op het Europese vasteland vooraf waren gegaan. Een gedeelte van de Keltische volksgroepen stootte door naar het noorden waar zij zich met de Baltische volkeren en de Saami (stamvolk van de Lappen) kruisten. Leden van deze gemeenschap (de Germanen) zouden eeuwen later terug zuidwaarts afzakken tot in het Rijngebied en landstreken van de huidige Benelux, Frankrijk en Zwitserland.

Terwijl de eerste Keltische stammen in Midden- en West-Europa doordrongen, trokken aan hen verwante groepen krijgers en veeboeren oostwaarts. Twee millennia later trof Alexander de Grote nazaten van deze trekkende gemeenschap aan de boorden van de Ganges aan. Sporen van de vroegste Kelten werden eind vorige eeuw tot in de Takla-Nakan-woestijn in Chinees Turkestan gevonden! Deze dorre woestijn die zuidwestelijk van de Gobi-woestijn in het noordwesten van China ligt, herbergt duizenden gemummificeerde lichamen van blanke Indo-Europese migranten, die ruim 4000 jaar oud zijn!

Algemeen wordt aangenomen dat de Proto-Kelten zich in onze contereinen vestigden op het ogenblik dat de urnenveldencultuur vanuit het huidige Hongarije over Europa verspreid werd (1400 tot 1100 v.C.).

Oudheidkundigen veronderstellen dat de mensen van de urnenveldencultuur, na de teloorgang van de Myceense beschaving in het Egeïsche Zeegebied en de val van het Hittietenrijk in Klein-Azië, over de steppen van Zuid-Rusland uitwaaierden. Zij zouden zich daarna via de Karpaten in de stroomgebieden van de Donau, de Rijn, de Seine

en de Rhône gevestigd hebben. Van daaruit bevolkten zij verder de meer westelijke gebieden van het Europese vasteland.

Professor Jean Bourgeois (Universiteit Gent) merkt in zijn studie over de late bronstijd op dat het verkieselijk is de regionale variant van deze urnenveldenbeschaving naar het kerngebied met Rhin-Suisse-France Orientale (RSFO) aan te duiden. Deze periode in de laatste fase van de bronstijd is volgens hem herkenbaar door uitgestrekte urnenvelden, de crematie van overledenen, de vestiging van leefgemeenschappen in zogenaamde paaldorpen aan de oevers van meren in de Alpen en de Jura, de grote productie van fraai aardewerk en bronzen voorwerpen. Deze RSFO-beschaving, die hoofdzakelijk in Duitsland, Zwitserland en Oost-Frankrijk voorkwam, liet ook sporen na in Vlaanderen en Franstalig België. De aanwezigheid van tientallen urnenvelden in Oost- en West-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg, Henegouwen en Luik (o.a. in Destelbergen, Grobbendonk, Neerpelt, Weelde en Velzeke) die eeuwenlang in gebruik waren en de sporen van paaldorpen (Dentergem) en andere woonvormen (Belsele, Sint-Gillis-Waas) onderschrijven de stelling dat vanaf het einde van de bronstijd de mensen zich voor lange tijd in onze streken vestigden.

Een van de opmerkelijke kenmerken uit deze periode was het ritueel ‘vernietigen’ van kostbaarheden om met rivalen of tegenstanders te wedijveren. Voorwerpen van grote waarde als wapens en sieraden werden in grote hoeveelheden in rivieren, meren en venen geworpen om de concurrent te imponeren. Die traditie – de andere (groep of individu) in verlegenheid brengen door overdadige verspilling – is op het vlak van ruilhandel nog in zwang bij de Papoea’s van Nieuw-Guinea.

Het maatschappelijk gebruik uit de bronstijd is verwant aan de potlatch van de Noord-Amerikaanse indianen, die tot in het midden van de twintigste eeuw tijdens rituele vieringen werd gehouden. Ter gelegenheid van deze feestelijkheden overstelpte het gastvolk de genodigden met voedsel en geschenken met als enig doel de maatschappelijke superioriteit over de andere stam te verwerven. Soms vernietigden de gastheren ook waardevolle goederen in het voor-

uitzicht van het (verplichte) tegenbezoek, waaruit zou blijken of de rijkdom van de tegenpartij al dan niet groter was.

Getuige van dit gedrag zijn de tientallen bronzen wapens, gebruiksvoorwerpen en sieraden die in Vlaanderen aangetroffen werden, onder meer in de Schelde bij Melle, Schellebelle en Schoonaarde. Ook in de Durme en de Dender werden bronzen voorwerpen ontdekt, waaronder ongebruikte en onafgewerkte artikelen! In Nederland werden identieke 'schatten' opgevestigd, onder meer tien zwaarden uit de Maas bij Roermond.

De praktijk van het 'vernietigen' van voorwerpen had ook plaats buiten het eigenlijke kerngebied en onze streken. In Parijs en Londen werden uit de Seine en de Theems honderden bronzen objecten opgebaggerd.

Een minderheid van de geleerden ziet in de rivierf vondsten geen 'potlatch'-gedrag. Volgens hen zouden individuen, clans of stammen na een veilige overtocht de riviergod met rijkelijke offers bedankt hebben. Een derde groep onderzoekers oordeelt dat het offeren van waardevolle voorwerpen als een louter eerbetoon aan de watergoden moet gezien worden. Hierbij verwijzen zij naar het gedrag van de Kelten na de verovering van Delphi (3de eeuw v.Chr.) toen zij de geroofde buit in een meer nabij de Griekse sacrale plaats wierpen. Deze wetenschappers zien ook een verband tussen de watergaven en giften die in offerkuilen van heiligdommen worden aangetroffen (Wijnegem).

Ook de vraag hoe de 'voorvaderen' van de Kelten zich tegenover de 'oorspronkelijke' bevolking opstelden, is aanleiding tot de confrontatie van diverse opinies en theorieën. Volgens bepaalde strekkingen veroverden en onderdrukten de Kelten te vuur en te zwaard iedereen die op hun pad kwam. Anderen geloven dat zij door hun verheven houding, cultuur en maatschappelijke welstand zoveel respect afdwongen dat de autochtone bevolking zich hun gezag zonder tegenstand liet welgevallen. Een nog andere visie luidt dat de Kelten,

gelijk aan het straatbeeld van vandaag, langzaam met de plaatselijke bevolking assimileerden.

3

Alpen als draaischijf

In de eerste helft van het laatste millennium voor het jaar nul verspreidde het bewerken van ijzer zich over het Europese vasteland en de Britse Eilanden. In die laatste fase van de metaaltijd vergrootten Griekenland, Fenicië en andere culturele en economische machten uit het Middellandse Zeegebied hun greep op de Europese handel.

Na relatief korte tijd wierp Hellas zich op als de belangrijkste koloniale macht met dominerende handelscentra op Sicilië (Syracuse), Corsica (Alalia), Sardinië (Sant'Ibenia) en in Italië (Cumae westelijk van Napels), Spanje (Emporion - Ampurias aan de Costa Brava) en Frankrijk (Massalia - Marseille). Via deze handelsknooppunten verbreidde Hellas zijn handelsactiviteiten met Midden- en Noord-Europa om in zijn economische noden te voorzien: zout, hout, ertsen, leder, edelmetalen, barnsteen in ruil voor wijn, zijde, ivoor en andere luxeartikelen.

De oorspronkelijke handelsroutes over land via de Balkan, Slovenië, Hongarije en Oostenrijk boetten vanaf de 7de eeuw voor onze tijdrekening in aan belangrikheid tegenover de nieuwe zee- en rivierverbindingen (Rhône). Met het verplaatsen van het zwaartepunt van de handel van oost naar west kwamen er nieuwe golven van Keltische volksverhuizingen. Langs de meer westelijke handelsroutes werden nieuwe landstreken economisch belangrijk: Zwitserland, Savoie, Bourgogne, Oost-Frankrijk, de Provence en Zuid-Duitsland. De hoogconjunctuur van de Griekse kolonies nam af in het midden van de vijfde eeuw v.Chr., toen de Etruskische en later de Romeinse culturen het politieke en economische klimaat in Europa bepaalden. Het handelsverkeer verliep niet langer om de Alpen heen, maar dwarste

de bergketen via de passen (o.a. Brenner) waardoor nieuwe landstrekken economisch van groot belang werden: Noord-Frankrijk, de latere poort naar de Britse Eilanden, de Elzas en Lotharingen.

De Keltische volksgroepen die door het verleggen van de handelsroutes werden getroffen, migreerden naar meer zuidelijke en oostelijke landstrekken: Galicië in Noord-Portugal en noordoostelijk Spanje, Noord- en Midden-Italië, Noord-Afrika en Klein-Azië (Galatië). Tijdens deze veroveringstochten naar nieuwe gebieden namen de Kelten Rome in (387 v.Chr.) en verwoestten zij een eeuw later Delphi in Griekenland. Omstreeks 250 voor de aanvang van onze jaartelling staken Keltische stammen via de monding van de Garonne (bij Bordeaux) de Atlantische Oceaan over, om westelijk van het Kanaal via de Keltische Zee Ierland te bereiken. Honderd jaar later overschreden Belgische clans dezelfde zeestraat en veroverden ze Zuid-Engeland.

De vergroting van de Keltische invloedssfeer was echter van korte duur. Op het ogenblik dat de Keltische opmars in Ierland en Zuid-Engeland aanving, drongen de Germanen andere Belgische en Keltische volkstammen vanuit het noorden over de Rijn en bereidden de Romeinen zich voor op de invasie van Gallië. Uiteindelijk zouden alleen Ierland, Engeland ten noorden van de Muur van Hadrianus en Schotland nog eeuwen Keltisch blijven.

Blanke roodharige mummies in Chinees Turkestan

Uit de geschriften van de Griekse geograaf en schrijver Hecataeos van Milete, die voor het eerst de Kelten vermeldde (517 v.Chr.), blijkt, ondanks het gebrek aan bijkomende gegevens, dat de Hyperboreërs of Kelten voor de Griekse samenleving geen vreemden waren. De nuchtere en objectieve historicus die een werk schreef over de Europese landstrekken en hun bevolking en gebruiken, waarvan slechts enkele

fragmenten overblijven, situeerde de Keltoi noordelijk van de Griekse nederzetting Massalia (Marseille). Het gebied zou later, ten tijde van de Romeinse overheersing, Gallia Narbonensis worden.

Een halve eeuw later, rond 450 v.Chr., vermeldde de ‘Vader van de Geschiedschrijving’ Herodotos van Halicarnassus de Kelten in zijn *Historiën*. Herodotos, die lange tijd in Thurii leefde – een Griekse nederzetting in Zuid-Italië – maakte onder meer reizen doorheen Europa, waardoor hij rechtstreeks in contact kwam met de Keltische samenleving. Hij noemde de ‘Kelten’ Keltoi, een naam die volgens bepaalde bronnen ‘verborgen mensen’ betekent. Herodotos wist dat de Donau in het land van de Kelten ontsprong. Uit zijn *Historiën*, het oudst bewaarde prozawerk uit de klassieke wereld, leidde de Brits-Duitse filoloog Max Müller (1823-1900) af dat onder meer de bewoners van bepaalde delen van het Iberisch schiereiland, Zuid-Frankrijk, Tirol en Noord-Italië Keltoi heetten. De passage luidt als volgt: ‘Want de rivier de Ister begint bij de Kelten en de stad Pyrene en loopt midden door Europa en deelt het in twee. De Kelten wonen voorbij de zuilen van Heracles (de straat van Gibraltar), en naast de Cynetes (Zuid-Portugal), die van alle mensen in Europa het verst naar het westen wonen.’

De Griekse auteurs die de ‘Kelten’ omschreven, spreken onveranderlijk over blonde of roodharige reusachtige krijgers met blauwe of grijze ogen. Dat beeld werd door latere geschiedschrijvers uit de Latijnse wereld als Titus-Livius (59 v.Chr. tot 17) en Tacitus (55 tot 120) bevestigd. Het zijn ook deze uiterlijke kenmerken die de Amerikaanse sinoloog Victor Mair opmerkte bij de mummies die hij in 1987 als eerste blanke aantrof in het hoofdstedelijk museum van Ürümqi in Xinjiang (Chinees Turkestan). De hoogleraar van de universiteit van Pennsylvania typeerde de mummies als ‘levende’ replica’s van de door de Griekse en Romeinse geschiedschrijvers beschreven ‘Kelten’. Mair, die ook met duizendjarige Europese gletsjer- en veenlijken was geconfronteerd, omschreef deze mummies als blanke mensen van het Kaukasische type (diepliggende ogen, scherpe neuzen) met rood of

blond haar en weelderige baardgroei bij de mannen. Na grondige studie kwam hij ook tot de vaststelling dat de weefpatronen van hun veelkleurige, goedbewaarde kleding identiek waren aan de kledij waarin de Europese ijs- en water-‘overlevenden’ werden aangetroffen. Zijn bevindingen en die van andere wetenschappers die de mummies van de Takla-Nakan-woestijn inmiddels bestudeerden, bevestigden de veronderstelling dat de Indo-Europeanen uit Chinees Turkestan tot dezelfde etnische groep behoorden als de ‘Kelten’.

Kelten steeds tussen aanhalingstekens, met opzet, omdat niet één historicus of archeoloog de eenheid of samenhang kan omschrijven of de grenslijnen kan trekken waarbinnen de ‘Kelten’ Kelten werden. Herodotos van Halicarnassos, en met hem andere historici uit de vroege geschiedenis, duiden Kelten aan als Barbaren. Vrij vertaald als ‘brabbelaars’, niet-Grieken die een onverstaanbare taal brabbelden. Ruim onvoldoende om hen op basis van deze benaming geografisch te situeren.

Ook in onze streken is het onmogelijk een grenslijn te trekken tussen de Keltische invloedssfeer en die van andere ijzertijdculturen. Archeologische opgravingen bewijzen dat er links en rechts van de Rijn oevers eenzelfde cultuur heerste. De Rijn was dus, Caesars beweringen ten spijt, geen grens tussen Kelten en ‘Germanen’. Taalkundig zijn meerdere verklaringen voor het Latijnse Germani mogelijk: de ‘zuiveren’ of de ‘broeders’. Zuiverder dan de Kelten? Een broedervolk van de Kelten? Sommige onderzoekers zien de Germanen als de zuivere Kelten, waardoor deze laatste tot een aan de Germanen verwant volk worden ‘gedegradeerd’.

Taal- en spraakverwarringen die nog ingewikkelder werden omdat Romeinse schrijvers Keltoi als Celtae vertaalden en van de Keltische stammen tussen de Seine en de Middellandse Zee, die zich Keltoi noemden, ‘Galli’ maakten! Galli die vanzelfsprekend in Gallia woonden. Caesars latere onderverdeling van deze ‘Galliërs’ in Belgen, Aquitaniërs en Kelten vergrootte de misverstanden die reeds door

de Grieken onvrijwillig geschapen waren omdat de e en de a, de g en de k blijkbaar geen wezenlijk verschil uitmaakten, zodat Keltoi Galatoi werden, enz.

5

Parallellen met de Noord-Amerikaanse indianen

Het is zeer de vraag of de Kelten zich ooit Kelten hebben gevoeld. Hoogstwaarschijnlijk kan men enkel met zekerheid spreken van culturele ‘Keltische’ banden of verbanden tussen de talloze leefgemeenschappen: artistieke en maatschappelijke vormen die over de stamverbanden heen een culturele identiteit schiepen, die men voor de aanvangsfase van de ijzertijd Hallstatt noemt en die in het midden van de laatste helft van het eerste millennium v.Chr. overgaat in La Tène.

Culturele en socio-maatschappelijke verwantschappen zijn slechts zelden bouwstenen voor een politieke en economische eenheid. De meeste conflicten en tweedracht uiteten zich op het forum van de wereldgeschiedenis bij aan elkaar verwante groepen en volkeren.

Op het moment dat het ‘Keltische Rijk’ zich uitstreckte van Ierland over de Britse Eilanden tot de Balkan en van Klein-Azië tot Spanje, was er geen ogenblik dat het ‘Rijk’ op politiek, economisch of militair vlak een eenheid vormde. Twee eeuwen later was er tijdens Caesars Gallische verovering evenmin sprake van een eenvormig Keltisch verzet. Hooguit troepten veelal vormloze coalities samen die zonder uitzondering uit elkaar vielen vóór de betrachte doelstellingen werden bereikt. Julius Caesar behaalde meer overwinningen door intrige en belofte dan door strijd.

De Keltische stammen handelden en stredden zoals de Noord-Amerikaanse roodhuiden tweeduizend jaar later tijdens hun oorlogen tegen de blanke veroveraars: verdeeld, van kamp wisselend, soms collaborerend en zonder inzicht in ‘moderne’ oorlogsvoering.

De Kelten en de indianen hadden een andere oorlogscultuur dan de Romeinen en Europese kolonisten. Zij vochten om aanzien te verwerven, hun moed in het gevecht te tonen. Ze zagen de strijd als een individueel ritueel. Tegen kille vechtmachines als de Romeinse legioenen of de Yankee-regimenten hadden de 'Kelten' en de indianen ondanks hun verpletterend numeriek overwicht geen verhaal.